

TEKST: FLOOR HOUWINK TEN CATE - FOTO: BEN VAN DUIN

“ROUTE NATIONALE IS EEN ROADMOVIE WAARIN DE PERSONAGES STILSTAAN”

Een gesprek tussen Eva Tijken (regisseur/schrijver), Floor Houwink ten Cate (dramaturg) en Christiaan Verbeek (componist, die later tijdens het gesprek binnenloopt) over hun voorstelling ‘Route Nationale’

Floor: Eva, dit is alweer de derde keer dat we samenwerken. Eerder werkten we aan je afstudeervoorstellingen *Lokale Bevolking* en *My Name is Nobody* – ook door jouzelf geschreven – aan de Theaterschool Amsterdam. Maar dit is de eerste keer dat we muziektheater maken én dat doen als Nieuwkomers bij Orkater. Hoe bevalt het je tot nu toe?

Eva: Goed! In mijn eerdere voorstellingen speelde de muzikaliteit van de taal van de personages ook een grote rol en gebruikte ik vaak bestaande muziek als *leitmotiv*, dus de stap naar muziektheater was niet zo groot en zelfs wel logisch. Een verschil is dat we nu voor het eerst samenwerken met een componist, Christiaan Verbeek. Bovendien is dit de eerste samenwerking met de spelers Serin Utlu (Gloria), Vincent Croiset (Jacques) en de contrabassist Lucas Dols. Met Sanne Vanderbruggen (in de rol van Marie) werkte ik twee keer eerder samen tijdens de regieopleiding. Het is geweldig om de kans te krijgen bij Orkater een eigen voorstelling te maken. Het is heel fijn dat het hier als vanzelfsprekend wordt gezien dat ik zelf de tekst schrijf, iets wat je als jonge regisseur vaak moet verdedigen. Hetzelfde geldt voor de compositie.

Christiaan, van origine jazzpianist, heeft zich gespecialiseerd als filmcomponist. Hij studeerde in 2010 af met een master in Composing for Film aan het Conservatorium van Amsterdam en won in 2014 een Gouden Kalf voor zijn muziek voor de speelfilm *Helium*.

F: Jij en ik hebben allebei ook een – hetzij iets meer bescheiden – filmachtergrond. Jij, Eva, studeerde twee jaar aan de Nederlandse Filmacademie in de richting scenario voordat je naar de regieopleiding aan de Theaterschool ging en ik studeerde in 2010 af aan de Filmacademie als producent. Dan kan het toch bijna geen toeval zijn dat *Route Nationale* o.a. is geïnspireerd op de film *Week-end* (uit 1967) van de Franse filmmaker Jean-Luc Godard?

“Week-end toont voor mij de tegenwoordige toestand van de mens; het Luilekkerland waarin wij Westerlingen leven en waarin we door het grote aanbod dat ons toekomt van goederen, in welke vorm dan ook, zijn lamgeslagen.”

E: Toen ik nog op de Filmacademie zat vond ik de films van Godard overschat en zijn ‘vernieuwingen’ achterhaald. Gek genoeg ben ik hem pas na de Filmacademie gaan waarderen en beschouw ik de politieke inhoud van een aantal van zijn films juist als heel actueel.

Zijn film *Week-end* achtervolgt mij sinds enkele jaren om een aantal redenen. Ten eerste omvat ze een aantal thema's die voor mij van groot belang zijn zoals hebzucht, gebrek aan idealisme en onverschilligheid jegens misstanden in de wereld. Ten tweede toont de film een uitvergroting van een wereld waarin mensen zijn lamgeslagen door economische welvaart in plaats van dat deze haar geestelijk heeft verrijkt. Het zeer egocentrische echtpaar uit de film wordt tijdens hun tocht geconfronteerd met armoede, klassenstrijd, idealisme en met kunst in de vorm van muziek, maar het doet ze helemaal niets. Hun enige belang is het verkrijgen van een erfenis van haar ouders. *Week-end* toont voor mij de tegenwoordige toestand van de mens; het Luilekkerland waarin wij Westerlingen leven en waarin we door het grote aanbod dat ons toekomt van goederen, in welke vorm dan ook, zijn lamgeslagen.

F: Want de hedendaagse mens is in de eerste plaats consument en in de tweede plaats pas burger. En toen besloot je in *Route Nationale* onze hoofdpersonages, de welgestelde consumenten Marie en Jacques, te situeren in een eindeloze file waarin zij hun onverschilligheid jegens honger en armoede en persoonlijke gebrek aan idealisme wel onder ogen móeten komen om überhaupt te kunnen overleven?

“Een autorit is een veilige manier om de wereld selectief tot je te nemen en je selectief tot de wereld te verhouden. Totdat je in een eindeloze file terecht komt.”

E: Precies. Want in principe is een autorit een veilige manier om de wereld selectief tot je te nemen en je selectief tot de wereld te verhouden. Totdat je in een eindeloze file terecht komt. In *Route Nationale* worden Marie en Jacques gedwongen om contact te maken met de buitenwereld. Maar tegelijkertijd beschikken ze over de mogelijkheid in hun auto de deuren en ramen op slot te doen. Het decor (ontworpen door scenograaf Katrin Bombe) toont deze dualiteit ook. Aan de ene kant zijn Marie en Jacques ingesloten door omstanders en ramptoeristen (Gloria) die hen non stop in de gaten houden, maar tegelijkertijd kunnen ze zich hier ook van afsluiten door op hun eigen 'eiland' te blijven.

F: Toch is hun privacy maar schijn. Alles in de file is publiek domein. Vreemden worden de gemeenschap waarin je leeft, persoonlijke rituelen en patronen zullen doorbroken moeten worden om acceptatie te vergaren.

E: Alleen doen Marie en Jacques dat in *Route Nationale* juist niet. Ze vluchten in de veiligheid van hun relatie in plaats van naar buiten.

Christiaan komt binnen.

F: Een andere inspiratiebron voor *Route Nationale* is het korte verhaal *De Zuidelijke Autoweg* (uit de verhalenbundel *Alle Branden de Brand* uit 1966) van de Argentijnse schrijver Julio Cortázar. In dit verhaal zet Cortázar behoorlijk humoristisch de leefwijze van een file als mini-maatschappij uiteen, maar duidt ook – in alle ernst – de ervaring van tijd in een eindeloze file door heel precies de tijdservaring van de lezer zelf te beïnvloeden. Christiaan, jouw compositie voor *Route Nationale* beïnvloedt ook de tijdservaring van de toeschouwer. Hoe doe je dit?

“De muziek drukt Marie en Jacques als het ware tegen elkaar aan. Het is de katalysator van de voorstelling.”

C: Door veel te ‘spelen’ met tijd, verschillende tempi, ritmes en tegenritmes. Aan het begin van *Route Nationale* zijn Marie en Jacques nog onderweg, onder het constante ritme van een metronoom. De metronoom, die eigenlijk de hoofdrol in de muziek heeft, verklankt hier ook de orde waarin Marie en Jacques leven. Het is een dwingend, maar ook burgerlijk geluid. Tegelijkertijd zijn er vanaf het begin muzikale verschuivingen rondom de metronoom en is er dreiging en onrust voelbaar. De chaos neemt toe en wordt gecreëerd door Gloria en de muzikanten die Marie en Jacques in het stuk (ver)leiden, lokken, kopiëren, hypnotiseren, sturen en treiteren. Beweging en onvoorspelbaarheid versus stilstand en controle. Ik zie de muziek ook als een spinnenweb, dat live gesponnen wordt en waarin Marie en Jacques verstrikt raken. Met de muziek voor piano en contrabas in het laatste deel van de voorstelling, hoop ik het stuk en de toeschouwer in een vreemde, ijle eindeloosheid te brengen.

E: De muziek drukt Marie en Jacques als het ware tegen elkaar aan. Het is de katalysator van de voorstelling. Marie en Jacques worden gestuurd door alle theatrale middelen om hen heen, maar kunnen niet uit zichzelf handelen.

F: Zowel de regie als de muziek van de voorstelling tekenen dus het poppenspel waaraan Marie en Jacques onderhevig zijn en wat in de voorstelling theatraal gemaakt is door de rol van Gloria. Er zit één lied in de voorstelling dat door Gloria wordt geïntroduceerd en wat meermaals in de voorstelling wordt herhaald. Wat is de betekenis van dit lied?

C: Gloria introduceert dit als een onschuldig Frans liedje aan het begin van de voorstelling, maar het gaat om een lied met een tekst geïnspireerd op Sodom en Gomorra. In dit lied verzoeken de personages God om alles te verwoesten (inclusief henzelf) en zodoende rust te vinden.

E: Want om de illusie te wekken opnieuw te kunnen beginnen, moet eerst alles kapot.

F: Zo klinkt de voorstelling zwaarmoedig of misschien zelfs zwartgallig. Is dat wat ons publiek kan verwachten?

E: Ja en nee. *Route Nationale* is een tragikomische roadmovie waarin de personages stilstaan, maar er alles aan zullen doen om weer in beweging te komen. Het is alleen de vraag of hen dat zal lukken.

Route Nationale is tot en met 4 juni te zien in het theater. Informatie en speellijst:
<http://www.orkater.nl/voorstelling/route-nationale>

Floor Houwink ten Cate heeft speciaal voor *Route Nationale* een blog samengesteld met inspiratiemateriaal voor de voorstelling: <http://routenationale.tumblr.com/>

Beluister de soundtrack *En Route* :

Bekijk de trailer van *Route Nationale*:

Eva Tijken (1987) studeerde in 2013 af aan de regieopleiding van de Theaterschool aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Voorheen studeerde ze twee jaar scenarioschrijven aan de Nederlandse Filmacademie. In het najaar 2014 maakte ze de voorstelling *GROOTSTAD* met schrijver Daan Windhorst. Volgend seizoen regisseert ze de voorstelling *Ibuka* (tekst Ad de Bont) bij Theater Utrecht. Eva is sinds haar afstuderen tevens regieassistent bij Toneelgroep Amsterdam.

Christiaan Verbeek (1984) studeerde eerst af als jazzpianist aan het Conservatorium van Amsterdam. Hij vervolgde met de master Composing for Film, een samenwerking tussen het Conservatorium van Amsterdam en de Nederlandse Filmacademie onder leiding van Jurre Haanstra, die hij in 2010 afrondde. Voor zijn eerste speelfilm *Helium* (Eché Janga, 2014), waarvoor hij een Gouden Kalf ontving, werkte hij samen met Cello8ctet Amsterdam, dat hem een nieuwe opdrachtcompositie gaf voor een programma gewijd aan Arvo Pärt op November Music 2015.

Floor Houwink ten Cate (1987) studeerde na haar productieopleiding aan de Nederlandse Filmacademie in 2013 cum laude af aan de Universiteit Utrecht met een master in Theatre Studies en een specialisatie in dans, performance en installatiekunst. Ze werkt tegenwoordig zowel in het theater als in film; o.a. als dramaturg aan de voorstelling *Naar Bukowski* van Anne Maike Mertens, als regieassistent van Boogaardt & Van der Schoot aan de theatrale installatie *The Immortals* en assisteerde Paloma Aguilera Valdebenito voor haar speelfilm *Out of Love*.